

فقه پدیده‌های نوپیدا

www.ketab.ir

مؤلف:

نشر: اشراق حکمت

چاپ: بوستان کتاب

میراث: ۳۰۰

چاپ اول: ۱۳۹۹

قیمت: تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۴۰-۳۲-۵

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۴۰-۱۸-۹

مرکز پخش: ۰۲۵-۳۷۷۴۶۷۷۰

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

۱۲۰/۳

فهرست مطالب

فصل اول: رشوه و اکتساب با آن.....	۱۷
مقدمه.....	۱۹
مبحث یکم، مفهوم‌شناسی رشوه.....	۲۱
گفتار اول: تتبع در لغت.....	۲۱
گفتار دوم: تتبع در اصطلاح فقها.....	۲۲
گفتار سوم: تحقیق.....	۲۶
۱) تعمیم «رشوه» نسبت به باب قضا.....	۲۶
۲) شواهد مدعای مختار.....	۲۸
۳) اختصاص رشوه به تمشیت باطل؟.....	۳۰
۴) تأثیر مالیت بر صدق رشوه.....	۳۰
۵) رشوه بودن دریافت‌ها پس از انجام کار؟.....	۳۲
مبحث دوم: اسناد حکم رشوه و گستره دلالتی آن.....	۳۲
گفتار اول: دلالت بر حرمت رشوه.....	۳۳
گفتار دوم: دلالت آیات بر حرمت رشوه.....	۳۳
۱. استدلال به آیه «اکل به باطل».....	۳۴
تتبع در کیفیت استدلال به آیه.....	۳۴
تحقیق در دلالت آیه.....	۳۷
۲) استدلال به آیات «اکل سحت».....	۳۹
تحقیق در دلالت آیات.....	۴۰
۳) استدلال به آیه احبار و رهبان.....	۴۳
گفتار سوم: دلالت روایات بر حرمت رشوه.....	۴۳
تذکره.....	۴۶
گفتار چهارم: گستره حکم رشوه.....	۵۱
۱) تعمیم حکم رشوه به غیر باب قضا؟.....	۵۲

۳۰۰	مبحث پنجم: مستنیات ربای حرام
۳۰۱	گفتار اول: تتبع
۳۰۳	تحقیق
۳۰۴	گفتار دوم: ادله استثنائات ربا و جمع بندی آنها:
۳۰۸	جمع بندی ادله استثنائات ربا
۳۰۹	گفتار سوم: بررسی موانع استدلال به ادله استثنائات ربا
۳۰۹	مانع اول: «قیاس اولویت»
۳۱۶	گفتار چهارم: گستره استثنائات حرمت ربا
۳۲۶	بررسی استثنائات نوپدید
۳۲۷	الف) ربا در شرکت مفاوضه
۳۲۹	ب) ربا در مؤسسات اقتصادی شخصی
۳۳۱	ج) ربا در شرکت‌های سهامی
۳۳۴	مبحث ششم: حیل ربا
۳۳۴	موضوع شناسی حیل ربا
۳۳۵	گفتار اول: حیل از منظر فقه
۳۳۸	الف) کلمات فقها در تشدید بر حیل ربا
۳۴۳	ب) روایات وارد شده، در تشدید بر حیل ربا
۳۴۵	ج) نقد اقوال گذشته
۳۴۶	د) چگونگی حل عویصه
۳۴۹	ه) نقد روایات مشدد حیل
۳۵۳	اقسام حیل
۳۶۰	گفتار سوم: تذکر چند نکته در باب حیل
۳۶۰	۱) بررسی تشدید بر حیل از حیث حکم وضعی
۳۶۰	الف) عدم وجود قصد در معامله مقرون به حيله
۳۶۱	ب) صدق عرفی ربا بر موارد حیل
۳۶۲	ج) مقتضی نداشتن تجویز حیل (استبعاد ادله حیل)

۳۶۵	پیامدهای بی‌توجهی به حیل در جامعه
۳۶۶	۴) واقع‌نگری نسبت به حیل و تعدیل سطح توقعات از قانون
۳۶۷	مبحث هفتم بانک بدون ربا در حوزه مکاسب محرمه
۳۶۹	الف) تنبیع در اقوال فقها
۳۷۲	ب) ادله جواز غرامت
۳۷۶	ج) ادله منع و فساد غرامت
۳۷۷	د) تحقیق: حکم اخذ جریمه دیرکرد یا غرامت
۳۷۷	یکم) فروض توهمی غرامت
۳۷۹	دوم) فروض واقعی غرامت
۳۸۶	نقد و بررسی
	گفتار دوم) اختلاف داین و مدیون و تبیین حکم مصرف دین با عین، در غیر جهت معین
۳۸۸	شده در معامله
۳۸۸	۱) تنبیع
۳۹۳	۳) تحقیق (بررسی آسیب‌ها در مقام)
۳۹۳	الف) عدم تطابق ایجاب و قبول در عقد
۳۹۴	ب) صدق اکل مال به باطل
۳۹۷	ج) تخلف مشروط‌علیه از عمل به شرط
۳۹۷	گفتار سوم) چگونگی تصویر خطاب شرعی به اشخاص حقوقی (جهات عامه)
۳۹۹	۱) ایضاح
۴۰۰	۲) بررسی فرضیه «توجه خطاب به متصدی جهات عامه»
۴۰۵	د) نقد سخنان گذشته
۴۰۶	ه) رأی امام خمینی رحمه الله در مقام
۴۰۷	و) استشهاد به برخی نصوص در مقام
۴۰۹	۴) تحقیق
۴۰۹	الف) توجه به رفع شبهه در مقام ثبوت و اثبات
۴۱۳	ب) ملکیت حیوانات و جمادات و جهات عامه

گفتار چهارم: حکم معاملات واقع بر اوراق تجاری در صورت تنزیل و بدون آن ۴۱۶

(۱) بیان موضوع ۴۱۶

(۲) تتبع ۴۱۶

(۳) موانع قول به جواز ۴۱۹

الف) رجوع معامله تنزیل چک به قرض، ربوی ۴۱۹

ب) مغایرت معامله مذکور با برخی روایات ۴۲۰

ج) بررسی روایات مانعه ۴۲۰

(۴) نظریه مختار ۴۲۶

گفتار پنجم) حکم معاملات واقع بر اوراق مالی (اسکناس و ...) و مباحث پیرامون ۴۲۹

تحقیق ۴۵۵

الف) تبیین نکات ضروری در بحث ۴۵۵

ب) رأی مختار در مسئله و بررسی مقتضی ها و موانع ۴۵۹

پیشگفتار

فقه، جریان زندگی بشر را در مسیر سلوک به سوی خداوند تسهیل می‌کند. یکی از کوتاه‌ترین راه‌های وصول الی الله، عمل به احکام فقهی و زندگی مطابق فرامین الاهی است. از این رو همه شریعت، مؤمنان به پیگیری برای فهم و فراگیری احکام سفارش ویژه کرده است.

از دیگر سو فقه، یکی از پایه‌های حفظ سلامت جامعه اسلامی است؛ در شرایطی که ممکن است انواع گرایش‌های فکری، جامعه اسلامی را تهدید می‌کند، پاسداشت فقه می‌تواند ضمن انسجام بخشی به جامعه، مرزهای هویتی جامعه اسلامی را در قبال سایر جامعه‌ها حفظ کند.

نکته بسیار مهم این است که با مرور امپراتوری‌هایی که در طول تاریخ در جهان اسلام پدید آمده‌اند به این نتیجه می‌رسیم که یکی از عوامل پایداری آنها در طول قرن‌های متمادی، تطبیق شئون مختلف جامعه و حکومت بر مبانی فقهی بوده‌است. همین امر پشتوانه‌ای مشروعیت‌ساز برای حکومت به شمار می‌رفته است.

در عصر حاضر که تفکرهای غیر دینی و سکولار در قامت‌های مختلف و در عرصه‌های گوناگونی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و ... خود را به سایر جوامع تحمیل می‌کنند یکی از بایسته‌ترین اقدامات جستجوی راهکارهای دینی و فقهی برای مسائل جدید است تا ضمن حفظ هویت اسلامی جامعه از ریزش‌های اعتقادی و بروز انواع آسیب‌های دینی، فرهنگی و ... جلوگیری کند. یکی از مهمترین دلایل پیگیری‌های مجدانه نظام اسلامی برای ترغیب حوزه علمیه به طرح و پژوهش مسائل نوپدید را باید در همین امر جستجو کرد.